

رویکرد عناصر برنامه

تبیین رویکرد

یادداشت سردبیر

شکوفایی در انتظار فطرت کودک

● مسعود تهرانی فرجاد

با نگرشی جامع و درکی دقیق نسبت به کودک در هفت سال اول رشد و نموش در می‌یابیم، وی همواره تحت تأثیر رفتارها و گفتارهای خانواده و اطرافیان، اعم از مربی و عوامل محیطی قرار دارد و آن‌ها را به شکل گزاره و تصویر درون خود ذخیره می‌کند. این رفتار پایه رفتار و گفتار وی در سنین بالاتر می‌شوند. اگر این ذخیره پاک و طیب باشد، انعکاس آن نیز پاک و طیب خواهد بود. لذا عناصر دخیل در تربیت و تعاملات کودک باید در بستری طیب باشند تا پایه تربیت مبتنی بر فطرت توحیدی وی را استحکام بخشند. این نگرش بن‌مایه تربیت کودک را شکل می‌دهد. به طوری که انس کودک با طبیعت می‌تواند در مواجهه وسیع و متنوع با مسائل زندگی، زمینه‌ساز شکوفایی فطرت توحیدی و پایه همه رخدادهای مثبت در تربیت او باشد.

با مطالعه رویکردهای گوناگون و متداول در تعلیم و تربیت کودکان، اعم از مونتسوری، والدورف، رجیو امیلیا و ...، هر چند نقاط مشترک فراوانی بین آن‌ها یافت می‌شود، اما تفاوت در برخی موارد، از جمله هستی‌شناسی و انسان‌شناسی، باعث تمایز و مرزبندی بین این رویکردها می‌شود. بر این مبنا برخی تمایزات مهم رویکرد فطرت‌گرایی توحیدی را با هم مرور می‌کنیم.

- توجه به جایگاه بنیادین تعلیم و تربیت در دوره پیش از دبستان و تأثیرپذیری ژرف و ماندگار شخصیت انسان از تجربه‌های دوران اولیه کودکی، در اندیشه و عمل سیاستگذاران، برنامه‌ریزان، والدین و دیگر دست‌اندرکاران دلسوز در تربیت کودک پیش از دبستان؛

- نگرش به کودک به‌عنوان امانتی الهی و دارای توان و استعدادهایی خدادادی؛

- اهتمام به رشد همه‌جانبه، یکپارچه و تعالی کودک در بستر انس با طبیعت؛

- توجه به فراهم آوردن محیطی با نشاط، آرامش‌بخش و دارای امنیت جسمی و روانی، با بهره‌مندی از عناصر طیب و سازگار با فطرت کودک؛

- توجه به ویژگی‌ها و اقتضات هر دوره از رشد کودک و نگرشی جامع و درکی دقیق نسبت به نیازهای وی در همه ابعاد اعم از زیستی، عاطفی،

پاییز را گوناگون می‌توان توصیف کرد. برخی پاییز را فصل خزان و نابودی و برخی فصل رنگ‌ها و جلوه‌ای از زیبایی و قدرت خداوند توصیف می‌کنند. شاعری مشهور این گونه به پاییز می‌نگرد:

دلخون شد از این افسرده پاییز
از این افسرده پاییز غم‌انگیز.

ولی دیگری معتقد است، پاییز دنیای سازش همه رنگ‌هاست با یکدیگر. تا من نگاه شیفته‌ام را در خوش‌ترین زمینه به گردش برم و از درختان باغ بیرسم خواب کدام رنگ را می‌بینند در طیف عارفانه پاییز؟

تفاوت نگرش‌ها در انتخاب جهت‌گیری‌هاست. هر فرد یا گروه مسیر برنامه خود را بر اساس شاخص‌ها معلوم و عملیاتی می‌کند.

تعیین جهت و شاخص لازمه هر برنامه‌ریزی و اقدامی است. در منابع تعلیم و تربیت، به‌طور معمول از واژه «رویکرد» در تبیین جهت‌گیری برنامه‌های آموزشی و پرورشی استفاده می‌شود.

رویکرد، جریانی است که جهت و روح حاکم بر برنامه را تعریف و تحلیل می‌کند؛ به طوری که هویت و انتظام هر برنامه به جهت‌گیری آن وابسته است و عوامل و عناصر مؤثر در هر برنامه و اقدام باید وفاداری و نسبت خود را با رویکرد برنامه تعیین و تضمین کنند. به عبارت دیگر، همه برنامه‌ریزی‌ها، تصمیم‌ها و آموزش‌ها باید برای تحقق رویکرد تنظیم و تدوین شوند.

رویکرد برنامه تعلیم و تربیت دوره پیش از دبستان جمهوری اسلامی ایران بر رویکرد فطرت‌گرایی توحیدی مندرج در برنامه درسی ملی مبتنی است و با توجه به اقتضات و نیازهای رشدی کودک سعی دارد وی را با بهره‌مندی از شایستگی‌های پایه (تعقل، ایمان، علم، عمل و اخلاق) در تعامل سازنده با خود، خدا، خلق و خلقت^۱ رشد و تعالی همه‌جانبه دهد و او را برای زندگی حال و آینده آماده کند.

زیبایی‌شناسی، اجتماعی و معنوی؛

- توجه به نقش الگویی خانواده به‌عنوان مربیان اول و دیگر دست‌اندرکاران تربیت کودک، به نحوی که لازم است تمام این عوامل گام‌به‌گام در تحقق رویکرد فطرت‌گرایی توجیه، همراه و فعال باشند؛
- توجه دادن مربی و خانواده به بهره‌مندی از کلام نیکو و طیب در آموزش‌ها و تعامل با کودک.

حتماً شما مخاطبان فرهیخته و دلسوز به موارد فوق نکات ارزنده‌ای خواهید افزود. از این رو منتظر نظارت و دیدگاه‌های ارزشمندتان در تعامل از طریق راه‌های ارتباطی مجله هستیم.

در این مجال، سخن پایانی اینکه، بر اساس تأکیدات فوق در برنامه‌ریزی برای آموزش و تربیت مطلوب کودک، حتی از دوره جنینی و پس از تولد باید تلاش کرد کودک به‌صورت هدفمند در معرض طبیعت قرار گیرد. زیرا این رویکرد و جهت‌گیری در برنامه‌تربیت و یادگیری کودکان پیش‌دبستانی می‌تواند پایه‌ همهٔ رخدادهای مثبت و زمینه‌ساز شکوفایی فطرت توحیدی در سنین بالاتر باشد.

اما برنامه‌ریزی برای تحقق رویکرد فطرت‌گرایی توحیدی در دورهٔ پیش از دبستان، به معنای تربیت ایزوله و تک‌بعدی کودک نیست، بلکه با در نظر گرفتن واقعیات و مواجههٔ وسیع و متنوع کودک در زندگی روزمره، قصد و جهت‌گیری اصلی، **خوگرفتن** وی با طبیعت است. در این صورت شاکلهٔ کودک برای شکوفایی فطرت توحیدی در وی و زمینه‌سازی برای دستیابی به مراتبی از حیات طیبه آماده‌تر خواهد بود. **ان شاءالله**

پی‌نوشت‌ها

۱. برنامهٔ درسی ملی مصوب شورای عالی آموزش و پرورش. اسفند ۱۳۹۰.
۲. شایستگی‌های پایه و عرصه‌های ارتباطی نوآموز مندرج در برنامهٔ درسی ملی مصوب شورای عالی آموزش و پرورش. اسفند ۱۳۹۰.

